

парторганізації і про завдання боротьби з ними // Червоний шлях. – 1933. – № 7. – С. 112.

27. ГДА СБУ, справа-формуляр на М. Грушевського 7537. – Т. 1. 28. Винниченко В. Заповіт борцям за визволення. – К., 1991. – 127 с.

29. Винар Л. Михайло Грушевський в українській і світовій історії. У 125-ліття з дня народження. – Нью-Йорк. – Торонто – Київ – Париж, 1993. – 153 с.

30. ГДА СБУ, справа-формуляр на М. Грушевського № 7537. – Т. 4.

Шаповал Ю.И. Михаил Грушевский: эмиграция и возвращение в Украину (1919–1924)

Освещаются обстоятельства пребывания М. Грушевского в вынужденной эмиграции в 1919–1924 гг., мотивы и обстоятельства его возвращения в коммунизированной Украину.

Ключевые слова: Грушевский, эмиграция, УПСР, КП(б)У, ВУАН, возвращение.

Shapoval Yu.I. Mykhailo Hrushevsky: emigration and return to Ukraine (1919–1924)

The circumstances of M. Hrushevsky's stay in forced emigration in 1919–1924, motives and circumstances of his return to Ukraine under communists are elucidated.

Key words: Hrushevsky, emigration, UPSR, CP(b)U, VUAN, return.

24.03.2018 р.

УДК 94(477):324(352) «192»

І.В.Мошук

**ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ
РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ НА ГЛУХІВЩИНІ
У 20-ті РОКИ ХХ СТ.**

У статті на базі архівних джерел досліджуються проблеми формування місцевих владних структур на теренах Глухівщини в період утвердження радянської влади в Україні. Аналізуються питання становлення та розвитку виборчого законодавства у зазначений час, обґрунтовуються причини та наслідки проведення виборчої кампанії на Глухівщині у 1927–1929 роках.

Ключові слова: виборча система, формування списків, виборче законодавство, мережа рад, депутати.

В сучасних умовах реформування органів місцевого самоврядування постає актуальними вивчення історичного досвіду вирішення зазначених проблем. Неупереджений аналіз, осмислення процесу формування місцевих органів радянської влади у перше десятиліття її становлення є однією з умов запобігання повторення помилок минулого, створення дійсного самоуправління народу, що повинно реалізуватись у дійових і оптимальних структурах представницьких органів влади, які б відповідали сучасним формам організації суспільного життя.

На сьогоднішній день стало можливим вивчення та переосмислення даної проблеми з нових позицій на базі місцевих матеріалів, а саме на прикладі Глухівщини як складової частини України, де проглядаються й загальні тенденції, й певні особливості.

Проблема формування місцевих органів влади в зазначений період не знайшла всеохоплюючого висвітлення в історичній літературі, хоча значна кількість дотичних до теми питань порушувалася. У радянській історіографії питання висвітлювалися однобоко, без аналізу причин та наслідків процесу розвитку радянського виборчого права (А.В. Гонтар [1], К.В. Гусев [2], А.Т. Давидюк [3], А.І. Кім [4], Ю.С. Кукушкін [5], А.І. Лепьошкін [6], П.Л. Рудик [7]).

Після проголошення незалежності України з'явилися перші публікації, пов'язані з новим підходом до оцінки подій політичного життя України в 20-х рр. ХХ ст. Висвітленню становлення та розвитку виборчого законодавства в Україні присвячено низку досліджень, у яких автори Н. Богашева, Ю. Ключковський [8], В.М. Єрмалаєв [9], М. Рибачук, І. Шкурат [10], М.О. Мягков [11], Г.П. Пономарьова [12], В.В. Павленко [13] та ін. вивчають природу народовладдя, аналізують виборчу систему того чи іншого періоду історії нашої країни, вплив її на формування місцевих органів влади. Але коло науково-дослідницьких завдань, вирішенню яких присвячені ці праці, не передбачали цілісного висвітлення проблеми формування місцевих владних структур на теренах Глухівщини в період становлення радянської влади в Україні. Враховуючи те, що певні аспекти означеної проблематики вже знайшли своє відображення в науковій літературі, автор статті спробує, використовуючи наукові та краєзнавчі публікації на основі регіональної джерельної бази, проаналізувати процес формування місцевих органів влади, окреслити загальні риси і тенденції цього процесу у зазначеному регіоні у визначений період. На нашу думку, розвиток української державності і процес реформування виборчого законодавства може бути більш ефективним при вивченні та врахуванні власної практики державотворення.

Процес встановлення більшовицької влади в Україні супроводжувався створенням мережі рад із контрольованим складом депутатів. Ради від часу свого виникнення ніколи не мали фактичної політичної влади, оскільки створювались і діяли під контролем комуністичної партії. Органи радянської влади були лише вітриною або фасадом, за яким приховувалася реальна влада партії. Узурпація владних функцій рад компартійними структурами відтворювалася під час кожного оновлення їхнього складу. Тому вибори до органів радянської влади завжди були для партійного апарату справою величезного політичного значення. Щоб утримати контроль над країною, партія розробила таку виборчу процедуру, яка дозволяла їй штучно підбирати персональний склад органів влади за всіма параметрами: класовим походженням, партійною приналежністю, демократичними ознаками, особистими якостями. Для цього проводилася ретельна підготовка виборчих кампаній, перевірка списків виборців, продумувалися всі заходи агітаційного характеру [14]. Вибори до рад у 20–30-х рр ХХ ст. не стільки втілювали права громадян самостійно вирішувати питання місцевого значення, скільки реалізовували демократичними способа-

ми та методами процес радянської організації населення України в цілому і Глухівщини зокрема.

30 березня 1921 р. Президія ЦВК своєю постановою «Про регулярні перевибори Рад і про скликання у встановлені строки з'їздів Рад» визначила, що перевибори місцевих органів влади – міських, сільських, селищних рад, волвиконкомів, а також комнезамів – повинні проводитися через кожні шість місяців [1, с. 88]. 8 березня 1922 р. було встановлено продовження повноважень у всіх місцевих рад до одного року [1, с. 92]. Єдиних термінів проведення виборів не існувало. Зазвичай вони передували з'їздам рад. Встановлення точних дат було прерогативою виконкомів, у разі потреби вони мали право й переносити терміни перевиборів.

На початку 20-х рр. XX ст. позиції радянської влади в Україні ще були слабкими, тому практика утворення рад робітничих і селянських депутатів у цей період показала, що туди обиралися представники з різними політичними поглядами та прагненнями. Наявність у радах певного політичного плюралізму заважала більшовикам проводити свою політику. Особливо це стосувалося сільських рад, до складу яких під час виборчої кампанії 1921 р. увійшов значний відсоток заможних селян як найбільш впливових та авторитетних серед сільського населення. Тому перед більшовиками постало досить складне завдання обмежити, а по можливості взагалі ліквідувати вплив останніх на політичну ситуацію. Залучення селян до активної громадської діяльності в радах вимагало добору кандидатів за ознакою їх «революційності», що мало забезпечуватися маніпулюванням нормами представництва, незаконним позбавленням виборчих прав, висуванням партійних кандидатів та суто волонтерським відведенням кандидатів на виборах у ради. Для виконання цих завдань владі була необхідна певна політична база на селі та відповідне виборче законодавство [14]. Однак із впровадженням НЕПУ разом з економічним зміцненням селян-власників активізувалося і їх прагнення до оволодіння політичною владою. У резолюції травневого 1922 р. ЦК КП(б)У вказувалося, що «цьому натискові куркульсько-петлюрівської стихії наша партія зможе вчинити опір тільки в тому разі, якщо вона на селі буде, як і раніше, спиратися на верстви батрацтва і незаможного селянства» [15, с. 271].

У середині 1925 р. ЦК КП(б)У змушений був неофіційно визнати, що замість союзу незаможника із середняком фактично склався союз середняка із куркулем, який був особливо небезпечним для режиму. Настрої, що панували на селі, яскраво виявилися під час часткових перевиборів рад навесні 1925 р., які здебільшого закінчувалися провалом кандидатур членів КНС і комуністів та зміцненням позицій селян-власників [16, с. 36]. Загроза втратити свій вплив у радах змусила державну партію шукати вихід. Рішенням липневого 1925 р. пленуму ЦК КП(б)У комнезами були позбавлені виконання адміністративних функцій і перетворилися на добровільні організації. Однак поряд з такими кроками у наступному році збільшилася кіль-

кість «позбавленців». Так згідно з постановою ЦВК УСРР та РНК «Про вибори до Рад» 1926 р. виборчих прав позбавлялися: а) землероби, що застосовують найману працю, сезонну чи постійну, в такому об'ємі, який розширює їх господарство за межі трудового; б) землероби, що мають поряд із землеробським господарством промислові заклади (млини, крупорушки тощо) із застосуванням найманої праці; в) особи, що підпорядковують собі оточуюче населення шляхом систематичного надання їм у користування наявних у них сільськогосподарських машин, робочої худоби тощо, чи тих, хто постійно займається наданням населенню кредитів; г) ремісники, що вдаються до найму постійної робочої сили [17, с. 11]

Отже до кінця 20-х років виборча система в радянській Україні була чітко визначеною і слугувала виключно інтересам правлячої партії, про що і свідчить звіт про перевиборчу кампанію рад на Глухівщині у 1929 р.

Кампанію перевиборів рад у 1929 р. Глухівський окрвиконком проводив, керуючись директивою П'ятнадцятого партійного з'їзду, Десятого Всеукраїнського з'їзду рад, директивами уряду та досвідом минулої кампанії [18, арк. 2]. У кінці вересня 1928 р. Глухівським окрвибкомом були надані вказівки на місця щодо складання виборчих списків. За місяць вони були складені і передані на затвердження, однак під час проведення зазначеної кампанії було виявлено низку недоліків, що, на думку тогочасного керівництва, суттєво впливало на результат підготовчої роботи до виборів. Зокрема, «... по Н-Сіверському району організація виборчків була проведена за старою інструкцією, не залучалися до їх складів жінки та наймити, порушений порядок представництва від кооперації та інших установ» [18, арк. 2].

В грудні по районах було проведено низку організаційних заходів та зібрань щодо обговорення виборних кандидатур, а 15 грудня по містах та селах почали вивішувати списки осіб, позбавлених виборчих прав. До проблеми псування чи невчасного вивішування цих списків долучалися питання їх неправильного складання. Були непоодинокими випадки внесення до цих списків прізвищ громадян, які не підпадали під категорію «позбавленців». Зокрема, по с. Бачівськ таких було виявлено 35 осіб, а по с. Ястребщина – 32 особи.

Кількість осіб, позбавлених виборчих прав, по Глухівському округу у порівнянні з минулою виборчою кампанією [18, арк. 3]

райони	кількість позбавлених		відсоток до загальної кількості виборців	
	1929	1927	1929	1927
Глухівський	738	791	2,9	3,2
Есманський	710	665	4,0	3,9
Н-Сіверський	866	1108	2,8	3,6
Понорницький	749	679	3,4	2,7
Путивльський	989	715	3,1	2,2
С.-Будський	565	874	3,0	4,8

Семенівський	363	378	1,9	2,1
Хильчанський	558	646	3,0	3,5
Шостенський	915	903	3,3	3,5
Ямпільський	945	663	3,8	3,3
Ярославецький	749	834	4,9	5,6
По округу	8166	8156	3,2	3,5
По Україні	-	-	4,4	4,6

Зазначалося, що середній відсоток позбавлених виборчих прав «відставав від пересічного українського» на 1%. Також, у порівнянні з 1927 р., збільшилась чисельність скарг з приводу списків «позбавленців». «На 15 лютого 1929 р. надійшло до окрвиборчкому 1055 скарг, було задоволено в проханні – 285; відмовлено – 770, що у відсотковому еквіваленті становить 72,9% відмовленнь і 27,1% задоволень» [18, арк. 3].

Складання карток виборців відбулося без особливих проблем, окрім поодиноких випадків нестачі самих бланків, зокрема у Семенівському та Ямпільському районах. Організація виборчих дільних проводилась з огляду наявності приміщень для таких потреб. Всього по округу було організовано 732 дільниці. Однак, перевірка роботи самих сільрад виявила низку недоліків, зокрема, невиконання наказів по самих сільрадах.

Виконання наказів по сільрадах [18, арк. 3 зв.]

№	Назва району	Відсоток виконання наказів по сільрадах
1.	Понорницький	89,2%
2.	Семенівський	80,6%
3.	С.-Будський	від 3% до 80%
4.	Ямпільський	від 65% до 70%
5.	Глухівський	від 75,9%
6.	Шостенський	78%
7.	Путивльський	89,1%
8.	Хильчанський	86%
9.	Есманський	відомостей немає
10.	Ярославецький	-
11.	Н.-Сіверський	-

Недоліками також були визначені: «...кволе керівництво суспільними організаціями, недостатнє засвоєння поширених прав сільрад, слабе виконання своїх ухвал та вищестоячих органів, кволість роботи комісій, а по деяких районах повна відсутність їх роботи, кволе виконання завдань по благоустрою сіл, неухважність по веденню лісового господарства, квола робота сільрад щодо піднесення сільськогосподарських питань колективізації, невиконання законів по відібранню землі у куркулів та нетрудового елементу, наявність заможного елементу у складі сільрад» [18, арк. 4 зв.]. У С.-Будському, Путивльському та Семенівському районах деякі члени сільрад були притягнуті до суду за неналежне виконання своїх службових обов'язків.

Напередодні виборів були проведені звітні кампанії, що пройшли фактично по всіх виборчих дільницях. Таблиця відсоткової явки виборців на них подана нижче.

Явка по районах на звітні збори [18, арк. 5 зв.]

№	Назва району	Середній відсоток явки на звітні збори
1.	Есманський	41%
2.	С.-Будський	35%
3.	Ямпільський	34%
4.	Ярославецький	36%
5.	Хильчанський	39%
6.	Путивльський	38%
7.	Семенівський	41%
8.	Глухівський	36%
9.	Н.-Сіверський	32%
10.	Понорницький	42%
11.	Шостенський	45%

По одинадцяти районах звітувалося 237 сільрад; власне самих звітів було призначено 1091, фактично ж відзвітувалося 1036 осіб: «...звітність сільрад проведена під кутом зору самокритики, яка була скерована як на виконання директив та ухвал низового апарату, так і вищих радянських органів, з приводу чого у промовах по доповідям сільрад виступала досить значна кількість виборців, які зупинялися більш на загальних питаннях місцевого характеру, але в поодиноких сільрадах жваво обговорювалось кволе виконання наказу виборців» [18, арк. 4].

Кінець 20-х років позначився розгортанням кампанії боротьби з «класовими ворогами», що своєю підривною діяльністю заважали радянському будівництву. З початком процесу колективізації було чітко визначено низку таких ворогів на селі: куркулі, їх поплічники, глитаї, крамарі, церковники та різні «бувші люди», які «...мають будь-який зв'язок з селом, складають контрреволюційний блок, який зміцнився, зробився більш сміливим і знову спробує заволодіти радянським апаратом» [18, арк. 5]. Більшовики навіть в умовах, позбавлених елементів демократії виборів, панічно боялися реваншу. Колективізація, що проводилась насильницькими методами і викликала різкий супротив населення, обумовлювала ці перестороги. У владних кабінетах здійснювали титанічні зусилля задля дискредитації сільської еліти, щоби не допустити її до керівництва. Тому виборча кампанія проходила в умовах жорсткого протистояння із заделегідь відомим результатом. Конкурувати з радянською владою було справою безперспективною, проте деякі представники опозиційної сторони намагалися не стільки протистояти владі, скільки власне вистояти та не втратити засобів до існування. Однак, колішатка владної державної машини безжално втоптували відчайдушів у небуття.

На Глухівщині в процесі цього протистояння представники влади недолики в економічному розвитку обгрунтували спробами ворожих елементів «...використати всі наші господарсько-економічні труднощі, поклавши за них відповідальність на пролетаріат через проведення прискореної індустріалізації». Вони звинувачували опонентів у намаганні скористатися несвідомістю середняка та «...перетягнути його на свій куркульський бік, здійснюючи компрометацію комуністів та працездатних бідня-

ків», використати державні установи на селі для захоплення влади («...сводка № 5 С. Буда, звіт Есманського району, матеріали газети «Червоне село»), внести зміни до списків виборців шляхом ігнорування чи бойкотування цих списків в кращому випадку, у гіршому ж – псування їх чи знищення. Здійснювалися спроби внести на обговорення зборів гасла «Совети без комуністів», «Нада платить царські долги», «Соціалізм – це пророк на небі зі своєю проповіддю», «Радянська влада звеличує бідноту». На зборах піднімалися питання різниці медичного обслуговування робітників і селян, нерівності розцінок на продукцію, виготовлену робітником та селянином, про що зазначалося у звіті голови сільради Кравчука с. Хотіївка Семенівського району та у звіті С.-Будського району [18, арк 6]. У с. Литвиновичі Ярославського району та у Хильчанському і Есманському районах траплялися навіть випадки відкритих погроз представникам влади з боку селян. У с. Хотіївка Семенівського району власники млинів та крупорушок напередодні виборів не сплачували місцевій владі податок з мірчука, щоб «викликати незадоволення бідноти і середняків» [18, арк. 6 зв.]. Проте як не намагалися селяни протистояти свавіллю владної машини, перемога передбачувана залишалася за останньою.

Глухівським окрвиконкомом, аналізуючи у звіті результати виборчої кампанії 1929 р. у порівнянні з 1927 р., зазначалося, що останні вибори відрізняються плановістю, якістю підготовчої роботи, більшим підвищенням активності мас і зацікавленістю в них, кількісним збільшенням участі жінок. Однак, поряд з цим відмічалися і негативні моменти, зокрема «...траплялися випадки слабого висвітлення настроїв села, заходів антирадянських елементів та їх виступів, особливо в Семенівці, частково у Путивлі, повне замовчування таких випадків у Ярославському, Хильчанському, Ямпільському, Н.-Сіверському районах, що призвело до моментів хвостизму сільських пролетарських осередків, благодушного поверхового погляду на диференціацію на селі, а тому і пердвборча підготовча робота у цих місцевостях не була проведена як слід» [18, арк. 7]. Окрім того відзначалися випадки, коли до складу сільрад обиралося дуже мало середняків, наймитів, жінок. Особлива увага наголошувалася на слабкій виробничій дисципліні, якщо виборча документація надходила невчасно, а інколи із великим запізненням.

Вибори у Глухівському окрузі відбулися 15 січня 1929 р. Їх результати відображені у нижче наведених таблицях [18, арк. 9, 10, 14].

Результати виборчої активності

Райони	Всіх сільрад	Маємо відомості	Всього Мало виборчі права	З'явились на вибори	% активності	
					1929	1927
Глухівський	25	25	24457	14036	57,4	55,2
Есманський	15	15	16946	9343	55,2	52,9

Н.-Сіверський	35	35	30189	17349	57,5	49,5
Понорницький	17	17	21147	12988	61,2	51,5
Путивльський	36	36	30957	18123	56,8	52,9
Семенівський	16	16	19112	10971	57,4	48,7
С.-Будський	21	21	18264	10788	59,0	59,6
Хильчанський	19	19	17887	10801	60,4	51,1
Шостенський	19	19	27183	16605	61,1	48,7
Ямпільський	22	22	22665	12954	54,7	49,7
Ярославецький	12	12	14963	9141	61,1	52,4
По округу	237	237	224770	148049	58,4	51,8
По Україні	-	-	-	-	63,4	51,6

Загальна кількість обраних до сільрад

Райони	Обрано до сільрад	Жінок	У тому числі жінок	
			1929	1927
Глухівський	501	95	19,0	10,4
Есманський	386	58	16,3	6,2
Н.-Сіверський	636	77	12,2	9,4
Понорницький	422	70	16,0	9,0
Путивльський	631	112	19,6	9,6
Семенівський	400	58	14,5	9,2
С.-Будський	385	59	15,5	10,3
Хильчанський	378	66	17,9	8,9
Шостенський	557	70	12,6	7,0
Ямпільський	544	66	14,3	10,6
Ярославецький	325	57	17,5	10,9
По округу	5145	788	15,8	9,1
По Україні	-	-	17,0	9,6

Жінки, які займають відповідальні посади

Райони	Всього сільрад	Кільк. сільрад	Із числа обраних жінки, які займають посади				
			Голови	Секретарі	Зам. голови	Члени презид.	Всього жінок
Глухівський	24	5	3	-	-	2	5
Есманський	14	3	-	-	1	2	3
Н.-Сіверський	35	4	-	-	2	2	4
Понорницький	17	3	3	1	-	-	4
Путивльський	16	3	-	1	9	13	26
Семенівський	16	7	1	1	2	3	7
С.-Будський	21	5	1	-	4	-	5
Хильчанський	19	2	2	-	-	-	2
Шостенський	17	8	1	1	2	4	8
Ямпільський	16	2	1	1	-	-	2
Ярославецький	12	2	1	-	-	1	2
Разом	208	44	44	5	20	27	68

Склад обраних до міських та селищних рад

Міста	Населення	Виборчого віку	Позб. прав	%	Мали право	Явка	%	Склад обраних членів рад					
								Обрані	Жінки	Член парт.	Комс.	Роб.	Служб.
Шостка 1929 1927	9115 8539	6374 4922	404 244	6,3 4,9	5970 4678	4785 2140	80,1	49 44	11 6	20 18	6 2	29 23	6 9
Н.-Сіверськ. 1929 1927	9262 9161	4383 4376	783 676	17,1 15,4	3600 3700	2053 1697	57	73 25	4 3	23 12	8	29 6	21 10
С.-Буда 1929 1927	7506 7265	3487 2980	796 754	22,8 25,3	2691 2226	1414 800	52,5	81 84	17 2	18 21	8 2	29 26	41 45
Семенівка 1929 1927	17227 16932	8189 9132	849 884	10,3 9,6	7340 8248	4339 3831	60,5	177 178	41 19	26 23	18 3	14 9	36 34
Путівль 1929 1927	8300 7999	3703 2858	574 381	15,5 13,2	3129 2477	1894 1227	60,5	82 67	18 2	27 23	12	32 10	29 57
Глухів 1929 1927	16741 16000	9005 9162	1193 884	13,2 9,6	7812 8278	4803 3414	61,4	85 50	17 6	33 23	12 2	36 18	22 7
Разом 1929 1927	68151 65896	35141 33430	4599 3049	13 8,9	30542 29507	19278 13109	68,1 44,3	547 448	118 41	147 130	56 16	169 92	155 162

Аналізуючи вищезазначені статистичні відомості, варто наголосити, що на кінець 20-х років ХХ ст. процес радянізації українського суспільства на Глухівщині поступово набрав потужності, невпинності та невідворотності. Примус і розгортання боротьби з «ворогами радянської влади» давали потрібні результати. Водночас слід констатувати, що виборча система УРСР, яка формувалася з початку 20-х років, на законодавчому рівні була позбавлена елементів демократії. Однією з характерних ознак радянської виборчої системи до середини 30-х років було запровадження виборів на принципах нерівного непрямого права при відкритому голосуванні, а також незагальність виборів, тобто діяв принцип нерівноправності громадян.

ПОСИЛАННЯ

- Гонтар А.В. Городские Советы Украины: История становления и развития (20–30-е годы). – К. – 1990 г. – 204 с.
- Гусев К.В., Дробижев В.З. Рабочий класс в управлении государством (1926–1937 гг.). – М., 1968. – 100 с.
- Давидюк А.Т. Политическая активность рабочего класса. – Львов. 1986. – 157 с.
- Ким А.И. Советское избирательное право. – М., 1965. – 608 с.
- Кукушкин Ю.С. Сельсоветы и классовая борьба в деревне (1921–1932 гг.). – М., МГУ, 1968. – 294 с.
- Лепёшкин А.И. Местные органы власти Советского государства (1921–1936 гг.). – М., 1957. – 411 с.
- Рудик П.Л. История советского избирательного права (1917–1936 гг.). – М., 1991. – 426 с.
- Богашева Н., Ключковский Ю. Еволюція виборчої системи в Україні // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2005. – № 1. – С. 42–49.
- Срмалаев В.М. Вищі представницькі органи влади в Україні (історико-правове дослідження). – Х.: Право, 2005. – 272 с.
- Рибачук М., Шкурат І. Історичні аспекти становлення виборчої системи в Україні // Політичний менеджмент. – 2004. – № 1. – С. 83–96.
- Мягков М.О. Національна традиція українського права у формуванні законодавства України про вибори // Держава і право: зб. наук. праць. Юрид. і політ. науки. Вип. 29. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. – С. 510–514.
- Пономарьова Г.П. Становлення виборчої системи Української СРР у 1917–1937 рр. // Проблеми законності. Республіканський міжвідомчий науковий збірник. – Харків, 2008. – Вип. 97. – С. 203–206.

13. Павленко В.В. Формування виборчої системи в радянській Україні за Конституціями 1919 р., 1929 р., 1937 р. // Європейські перспективи. – 2015. – № 1. – С. 32–37.

14. Стадник О.О. Формування місцевих органів влади на Поділлі у 20-ті роки ХХ ст. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-11103>.

15. Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919–1929). – К., 1996. – 310 с.

16. Мельничук О.А. Боротьба за владу на селі в 1920–1925 рр.: сільські ради проти комнезамів // Нова політика. – 1998. – № 2. – С. 29–38.

17. Материалы к избирательной кампании 1928–1929 года. – Харьков, 1928. – С. 11–12.

18. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 1, оп. 5, спр. 1076, арк. 2–22.

Мошик І.В. Формирование местных органов советской власти на Глуховщине в 20-е годы ХХ в.

В статье на базе архивных источников исследуются проблемы формирования местных властных структур на территории Глуховщины в период утверждения советской власти в Украине. Анализируются вопросы становления и развития избирательного законодательства в указанное время, обосновываются причины и последствия проведения избирательной кампании на Глуховщине в 1927–1929 годах.

Ключевые слова: избирательная система, формирование списков, избирательное законодательство, сеть советов, депутаты.

Moshik I.V. The formation of local organs of Soviet power in the Hlukhivshchina in the 1920 s.

In the article on the basis of archival sources, the problems of the formation of local power structures in the territory of Hlukhivshchina during the period of the approval of Soviet power in Ukraine are being investigated. The issues of the formation and development of electoral legislation at the specified time are analyzed, the reasons and consequences of the election campaign at Hlukhivshchina in 1927–1929 are justified.

Key words: electoral system, formation of lists, electoral legislation, network of councils, deputies.

10.04.2018 p.

